Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δέκατο τμήμα)

της 7ης Μαρτίου 2018*

«Προδικαστική παραπομπή – Κοινωνική ασφάλιση – Επίδομα μητρότητας – Υπολογισμός του ποσού του βάσει των εισοδημάτων της ασφαλισμένης κατά τη διάρκεια περιόδου αναφοράς δώδεκα μηνών – Πρόσωπο το οποίο κατά την περίοδο αυτή υπηρετούσε σε θεσμικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Εθνική ρύθμιση προβλέπουσα τον καθορισμό του επίμαχου ποσού στο 70 % της μέσης βάσεως εισφορών – Περιορισμός στην ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων – Αρχή της καλόπιστης συνεργασίας»

Στην υπόθεση C-651/16,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Augstākā tiesa (Ανώτατο Δικαστήριο, Λεττονία) με απόφαση της 9ης Δεκεμβρίου 2016, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 19 Δεκεμβρίου 2016, στο πλαίσιο της δίκης

DW

κατά

Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δέκατο τμήμα),

συγκείμενο από τους E. Levits, πρόεδρο τμήματος, A. Borg Barthet και F. Biltgen (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Mengozzi

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η DW, αυτοπροσώπως,

– η Λεττονική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις I. Kucina και A. Bogdanova,

– η Εσθονική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την N. Grünberg,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους I. Naglis και M. Kellerbauer,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

* Γλώσσα διαδικασίας: η λεττονική.

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 45 ΣΛΕΕ καθώς και του άρθρου 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ.

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της DW και του Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra (εθνικού ιδρύματος κοινωνικών ασφαλίσεων, Λεττονία) σχετικά με τον καθορισμό του ποσού του επιδόματος μητρότητας που πρέπει να της χορηγηθεί.

Το νομικό πλαίσιο

3 Το άρθρο 31 του Likums «Par maternitātes un slimības apdrošināšanu» (νόμου περί ασφαλίσεως μητρότητας και ασθενείας, *Latvijas Vēstnesis*, 1995, αριθ. 182, σ. 465) προβλέπει, στις παραγράφους του 1, 6 και 7, τα εξής:

«1) Για τον υπολογισμό κρατικής παροχής κοινωνικής ασφαλίσεως, η μέση βάση εισφορών καθορίζεται σύμφωνα με τη μέση βάση εισφορών του ασφαλισμένου προσώπου κατά τη διάρκεια δωδεκάμηνης περιόδου, η οποία συμπληρώνεται δύο μήνες πριν από τον μήνα κατά τον οποίον επέρχεται ο ασφαλιστικός κίνδυνος […]

[…]

6) Εάν, κατά τη διάρκεια μέρους της περιόδου που λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό της μέσης βάσεως εισφορών, όπως αυτή ορίζεται στην παράγραφο 1 […], το ασφαλισμένο πρόσωπο δεν ήταν εγγεγραμμένο ως υπόχρεο προς καταβολή εισφορών στην εθνική κοινωνική ασφάλιση ή τελούσε σε άδεια άνευ αποδοχών, […] η μέση βάση εισφορών που αντιστοιχεί σε αυτό το μέρος της περιόδου, καθώς επίσης στο μέρος της περιόδου για το οποίο δεν υφίσταται μέση βάση εισφορών λόγω του γεγονότος ότι το πρόσωπο τελούσε σε άδεια άνευ αποδοχών, εξαιρουμένης της περιόδου κατά την οποία τελούσε σε άδεια άνευ αποδοχών για την ανατροφή τέκνου, ισούται, για τον υπολογισμό του επιδόματος μητρότητας ή πατρότητας, με το 70 % του ποσού της μέσης βάσεως μηνιαίων εισφορών στην ημεδαπή.

7) Αν, κατά τη διάρκεια μέρους της περιόδου που λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό της μέσης βάσεως εισφορών, όπως αυτή ορίζεται στην παράγραφο 1 […], δεν υφίσταται μέση βάση εισφορών λόγω του γεγονότος ότι το πρόσωπο ήταν ανίκανο προς εργασία, τελούσε σε άδεια εγκυμοσύνης και μητρότητας, σε άδεια πατρότητας, σε άδεια άνευ αποδοχών για την ανατροφή τέκνου, ή σε γονική άδεια, η μέση βάση εισφορών ισούται με τη μέση βάση εισφορών της περιόδου αναφοράς αφαιρουμένων των ημερών προσωρινής ανικανότητας προς εργασία, της άδειας εγκυμοσύνης ή μητρότητας, της άδειας πατρότητας, της άδειας άνευ αποδοχών για την ανατροφή τέκνου και της γονικής άδειας.»

4 Κατά το άρθρο 7 του Ministru Kabineta noteikumi Nr. 270 «Vidējās apdrošināšanas iemaksu algas aprēķināšanas kārtība un valsts sociālās apdrošināšanas pabalstu piešķiršanas, aprēķināšanas un izmaksas kārtība» (διατάγματος υπ' αριθ. 270 του Υπουργικού Συμβουλίου, περί των λεπτομερειών

υπολογισμού της μέσης βάσεως εισφορών και των λεπτομερειών χορηγήσεως, υπολογισμού και καταβολής των παροχών κοινωνικών ασφαλίσεων), της 27ης Ιουλίου 1998 (*Latvijas Vēstnesis*, 1998, αριθ. 223/224, σ. 1284):

«7. Για τον υπολογισμό της μέσης βάσεως εισφορών του εργαζομένου, η βάση εισφορών περιλαμβάνει το σύνολο των εισοδημάτων από μισθωτή εργασία του εργαζομένου κατά την περίοδο του άρθρου 31, παράγραφος 1, του νόμου περί ασφαλίσεως μητρότητας και ασθενείας:

7.1. ως μισθωτός εργαζόμενος

7.1.1. σε εργοδότη, με τον οποίον, την ημέρα επελεύσεως του ασφαλιστικού κινδύνου, ο εργαζόμενος συνδέεται με μια εκ των εννόμων σχέσεων του άρθρου 1, παράγραφος 2, του νόμου περί κοινωνικής ασφαλίσεως οι οποίες αποτελούν το θεμέλιο για την κτήση βάσεως εισφορών.»

5 Το άρθρο 8 του εν λόγω διατάγματος ορίζει τα εξής:

«Στις διαλαμβανόμενες στο άρθρο 7 του παρόντος διατάγματος περιπτώσεις, η μέση βάση εισφορών υπολογίζεται, για τους σκοπούς της χορηγήσεως παροχών κοινωνικής ασφαλίσεως, σύμφωνα με την ακόλουθη μέθοδο:

Vd = (A 1 + A 2 + ... + A 12)/D, όπου

Vd = η μέση βάση ημερησίων εισφορών [...]·

A 1, A 2 ... = το ποσό της βάσεως εισφορών η οποία έχει ληφθεί στο πλαίσιο μισθωτής εργασίας του αντίστοιχου μήνα της δωδεκάμηνης περιόδου, όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 31, παράγραφος 1, του νόμου περί ασφαλίσεως μητρότητας και ασθενείας, υπολογιζομένη εξαιρουμένων των ασφαλίστρων, πριμοδοτήσεων, παροχών και λοιπών αμοιβών που ο εργοδότης έχει καταβάλει, σύμφωνα με τα οριζόμενα σε συλλογική ή ατομική σύμβαση εργασίας, στον εργαζόμενο την περίοδο κατά την οποία ο τελευταίος τελούσε σε κατάσταση προσωρινής ανικανότητας προς εργασία ή σε άδεια εγκυμοσύνης και μητρότητας, σε γονική άδεια ή σε άδεια άνευ αποδοχών για την ανατροφή τέκνου·

D = ο αριθμός ημερών της περιόδου του άρθρου 31, παράγραφος 1, του νόμου περί ασφαλίσεως μητρότητας και ασθενείας, εξαιρουμένων των μη δεδουλευμένων ημερών λόγω προσωρινής ανικανότητας προς εργασία για την οποία καταβάλλεται επίδομα ασθενείας, λόγω άδειας εγκυμοσύνης και μητρότητας, άδειας πατρότητας, άδειας άνευ αποδοχών για την ανατροφή τέκνου και γονικής άδειας.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

6 Στις 2 Ιανουαρίου 2014, η DW ζήτησε από το εθνικό ίδρυμα κοινωνικών ασφαλίσεων τη χορήγηση επιδόματος μητρότητας για τη διάρκεια της άδειας εγκυμοσύνης της. Στις 2 Απριλίου 2014, η DW ζήτησε επίσης το επίδομα αυτό για τη διάρκεια της άδειας μητρότητας.

7 Το εθνικό ίδρυμα κοινωνικών ασφαλίσεων χορήγησε το εν λόγω επίδομα για τις περιόδους από 2 Ιανουαρίου έως 12 Μαρτίου 2014 και από 13 Μαρτίου έως 21 Μαΐου 2014, αντιστοίχως. Το επίδομα μητρότητας καθορίσθηκε στο 80 % της μέσης βάσεως εισφορών, η οποία υπολογίσθηκε ανά ημερολογιακή ημέρα και καθορίσθηκε βάσει των εισοδημάτων της DW κατά την περίοδο των δώδεκα ημερολογιακών μηνών από την 1η Νοεμβρίου 2012 έως τις 31 Οκτωβρίου 2013 και του αριθμού των ημερολογιακών ημερών της περιόδου αυτής. Δεδομένου ότι, κατά την περίοδο αναφοράς των δώδεκα μηνών, η DW εργάσθηκε για ένδεκα μήνες σε θεσμικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και, επομένως, δεν ήταν εγγεγραμμένη ως μισθωτή εργαζομένη στη Λεττονία, το εθνικό ίδρυμα κοινωνικών ασφαλίσεων, κατά το άρθρο 31, παράγραφος 6, του νόμου περί ασφαλίσεως μητρότητας και

ασθενείας, καθόρισε τη βάση των εισφορών για κάθε έναν από τους μήνες αυτούς στο 70 % της μέσης βάσεως εισφορών του οικείου κράτους μέλους, ήτοι στο ποσό των 395,70 ευρώ. Αντιθέτως, για τον μήνα κατά τον οποίο η DW ήταν εγγεγραμμένη ως μισθωτή εργαζομένη και κατέβαλε εισφορές στη Λεττονία, ελήφθη υπόψη η μέση βάση πραγματικών εισφορών του μήνα αυτού, ήτοι στο ποσό των 1 849,73 ευρώ.

8 Η DW προσέφυγε ενώπιον του administratīvā rajona tiesa (περιφερειακού διοικητικού πρωτοδικείου, Λεττονία) αιτούμενη νέο υπολογισμό του ποσού του επιδόματός της. Το δικαστήριο αυτό έκανε δεκτό το αίτημά της βάσει τόσο των διατάξεων του κανονισμού (ΕΚ) 883/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας (ΕΕ 2004, L 166, σ. 1, και διορθωτικό ΕΕ 2004, L 200, σ. 1), όσο και των διατάξεων της Συνθήκης ΛΕΕ περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων.

9 Το Administratīvā apgabaltiesa (περιφερειακό διοικητικό εφετείο, Λεττονία) έκανε δεκτή την ασκηθείσα από το εθνικό ίδρυμα κοινωνικών ασφαλίσεων έφεση. Το δικαστήριο αυτό έκρινε ότι ο κανονισμός 883/2004, ο οποίος προβλέπει τον συνυπολογισμό των περιόδων που έχουν συμπληρωθεί για την κτήση δικαιώματος, δεν έχει εν προκειμένω εφαρμογή, δεδομένου ότι το λεττονικό δίκαιο δεν απαιτεί, για τη χορήγηση του δικαιώματος σε επίδομα μητρότητας, καμία προγενέστερη περίοδο υπαγωγής στο λεττονικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως. Έκρινε συνεπώς ότι ο υπολογισμός του επιδόματος αυτού είχε πραγματοποιηθεί ορθώς υπό το πρίσμα μόνον του λεττονικού δικαίου.

10 Η DW άσκησε αναίρεση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του Augstākā tiesa (Ανωτάτου Δικαστηρίου, Λεττονία) υποστηρίζοντας ότι οι λεπτομέρειες υπολογισμού του εν λόγω επιδόματος προσκρούουν στα άρθρα 45 έως 48 ΣΛΕΕ και στη νομολογία του Δικαστηρίου (απόφαση της 16ης Φεβρουαρίου 2006, Öberg, C-185/04, EU:C:2006:107). Κατά την DW, για τον υπολογισμό της προς χορήγηση παροχής, δεν πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι περίοδοι ασφαλίσεως που έχουν πραγματοποιηθεί στα θεσμικά όργανα της Ένωσης και το ποσό του επιδόματος πρέπει να προστεθεί σε αυτό που θα ελάμβανε αν είχε εργασθεί στη Λεττονία καθ' όλη την περίοδο αναφοράς. Κατά την άποψη της DW, το συμπέρασμα αυτό επιβεβαιώνεται από τον σκοπό της επίμαχης παροχής, ήτοι να ενισχύεται το επίδομα μητρότητας για τους εργαζομένους διασφαλίζοντας συγχρόνως ένα ελάχιστο εισόδημα στους ανέργους.

11 Το εθνικό ίδρυμα κοινωνικών ασφαλίσεων θεωρεί ότι η νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με τον συνυπολογισμό των περιόδων απασχολήσεως για τη θεμελίωση δικαιώματος σε γονικό επίδομα δεν έχει εν προκειμένω εφαρμογή, όσον αφορά τον υπολογισμό του ποσού του επιδόματος μητρότητας.

12 Το αιτούν δικαστήριο έχει αμφιβολίες ως προς το αν οι διατάξεις του λεττονικού δικαίου περί του υπολογισμού του ποσού του επιδόματος μητρότητας συνάδουν με το δίκαιο της Ένωσης. Συναφώς, διαπιστώνει ότι η DW περιήλθε σε μειονεκτική θέση μετά την άσκηση του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας αποδεχόμενη θέση εργασίας σε θεσμικό όργανο της Ένωσης. Συγκεκριμένα, η μέση βάση εισφορών που έγινε δεκτή από το λεττονικό δίκαιο για τους ένδεκα μήνες κατά τη διάρκεια των οποίων η DW υπηρετούσε σε θεσμικό όργανο της Ένωσης είναι σημαντικά χαμηλότερη από αυτήν που έγινε δεκτή για τον εναπομείναντα μήνα εργασίας της DW στη Λεττονία. Κατά το αιτούν δικαστήριο, η εφαρμοσθείσα μέθοδος υπολογισμού για τον καθορισμό του επιδόματος μητρότητας έχει ως αποτέλεσμα, στην πραγματικότητα, ότι το ποσό του επιδόματος αυτού εξαρτάται από τη διάρκεια της περιόδου δραστηριότητας του οικείου εργαζομένου στη Λεττονία.

13 Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο υπενθυμίζει τη νομολογία του Δικαστηρίου δυνάμει της οποίας η ρύθμιση αυτή μπορεί να αποτελεί περιορισμό της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων, τον οποίο απαγορεύει το άρθρο 45 ΣΛΕΕ. Η εν λόγω ρύθμιση δεν μπορεί να γίνει δεκτή ούτε υπό το πρίσμα του καθήκοντος της ειλικρινούς συνεργασίας και συνδρομής που υπέχουν τα κράτη μέλη έναντι της Ένωσης και εκφράζεται με την υποχρέωση που προβλέπει το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ

(αποφάσεις της 16ης Δεκεμβρίου 2004, My, C-293/03, EU:C:2004:821, σκέψεις 45 έως 48· της 16ης Φεβρουαρίου 2006, Öberg, C-185/04, EU:C:2006:107, σκέψεις 16 και 17, καθώς και της 4ης Φεβρουαρίου 2015, Melchior, C-647/13, EU:C:2015:54, σκέψεις 26 και 27).

14 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Augstākā tiesa (Ανώτατο Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Πρέπει να γίνει δεκτό ότι το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ και το άρθρο 45, παράγραφοι 1 και 2, ΣΛΕΕ έχουν την έννοια ότι επιτρέπουν κανονιστική ρύθμιση κράτους μέλους όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης η οποία, για τον καθορισμό του ποσού του επιδόματος μητρότητας, δεν εξαιρεί μεν από την περίοδο των δώδεκα μηνών που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό της μέσης βάσεως εισφορών τους μήνες κατά τους οποίους το οικείο πρόσωπο εργάστηκε σε θεσμικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ήταν ασφαλισμένο στο κοινό σύστημα υγειονομικής ασφαλίσεως της [Ένωσης], πλην όμως, λόγω του ότι, κατά την περίοδο αυτή, το οικείο πρόσωπο δεν ήταν ασφαλισμένο στη Λεττονία, εξομοιώνει τα εισοδήματά του με τη μέση βάση εισφορών στην ημεδαπή, όπερ ενδέχεται να μειώσει σημαντικά το ποσό του χορηγούμενου επιδόματος μητρότητας σε σύγκριση με το ποσό του επιδόματος που θα μπορούσε να λάβει εάν, κατά την περίοδο υπολογισμού, δεν εργαζόταν σε θεσμικό όργανο της Ένωσης […], αλλά απασχολείτο στη Λεττονία;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

15 Με το ερώτημά του το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί αν το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ και το άρθρο 45 ΣΛΕΕ έχουν την έννοια ότι δεν επιτρέπουν ρύθμιση κράτους μέλους, όπως αυτή της υποθέσεως της κύριας δίκης, η οποία, για τον καθορισμό της μέσης βάσεως εισφορών που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του επιδόματος μητρότητας, εξομοιώνει τους μήνες της περιόδου αναφοράς κατά τους οποίους το οικείο πρόσωπο εργάσθηκε για θεσμικό όργανο της Ένωσης και δεν ήταν ασφαλισμένο στο καθεστώς κοινωνικής ασφαλίσεως του κράτους μέλους αυτού με περίοδο μη απασχολήσεως και εφαρμόζει ως προς τους μήνες αυτούς τη μέση βάση εισφορών που καθορίζεται στο εν λόγω κράτος μέλος, όπερ συνεπάγεται σημαντική μείωση του ποσού του χορηγουμένου στο πρόσωπο αυτό επιδόματος μητρότητας σε σχέση με το επίδομα που θα μπορούσε να λάβει αν είχε ασκήσει επαγγελματική δραστηριότητα μόνο σε αυτό το κράτος μέλος.

16 Κατ' αρχάς, υπενθυμίζεται ότι, καίτοι τα κράτη μέλη διατηρούν την αρμοδιότητα οργανώσεως των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως, καθορίζοντας, μεταξύ άλλων, τις προϋποθέσεις χορηγήσεως των παροχών κοινωνικής ασφαλίσεως, οφείλουν εντούτοις να ασκούν την αρμοδιότητα αυτή τηρώντας το δίκαιο της Ένωσης και, ιδίως, τις διατάξεις της Συνθήκης περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 1ης Απριλίου 2008, Gouvernement de la Communauté française και gouvernement wallon, C-212/06, EU:C:2008:178, σκέψη 43· της 21ης Ιανουαρίου 2016, Επιτροπή κατά Κύπρου, C-515/14, EU:C:2016:30, σκέψη 38, καθώς και της 6ης Οκτωβρίου 2016, Adrien κ.λπ., C-466/15, EU:C:2016:749, σκέψη 22).

17 Επομένως, πρέπει να εξετασθεί αν οι διατάξεις της Συνθήκης περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων έχουν εφαρμογή σε κατάσταση όπως αυτή της υποθέσεως της κύριας δίκης. Αν αυτό ισχύει, πρέπει να καθορισθεί, αφενός, εάν εθνική ρύθμιση όπως αυτή της υποθέσεως της κύριας δίκης συνιστά εμπόδιο στην ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων και, αφετέρου, επί καταφατικής απαντήσεως στο ερώτημα αυτό, εάν το εμπόδιο αυτό δικαιολογείται αντικειμενικώς.

18 Πρώτον, όσον αφορά τη δυνατότητα εφαρμογής των διατάξεων της Συνθήκης περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, υπήκοος της Ένωσης, ανεξαρτήτως του τόπου κατοικίας του και της ιθαγενείας του, ο οποίος έκανε χρήση του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων και ο οποίος άσκησε επαγγελματική δραστηριότητα σε κράτος μέλος άλλο από εκείνο της κατοικίας του, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του

άρθρου 45 ΣΛΕΕ (αποφάσεις της 16ης Φεβρουαρίου 2006, Rockler, C-137/04, EU:C:2006:106, σκέψη 14, καθώς και της 16ης Φεβρουαρίου 2006, Öberg, C-185/04, EU:C:2006:107, σκέψη 11 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

19 Εξάλλου, υπήκοος της Ένωσης ο οποίος εργάζεται σε κράτος μέλος διαφορετικό από το κράτος μέλος καταγωγής του και έχει αποδεχθεί θέση εργασίας σε διεθνή οργανισμό εμπίπτει επίσης στο πεδίο εφαρμογής της διατάξεως αυτής (βλ., συναφώς, μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 16ης Φεβρουαρίου 2006, Rockler, C-137/04, EU:C:2006:106, σκέψη 15· της 16ης Φεβρουαρίου 2006, Öberg, C-185/04, EU:C:2006:107, σκέψη 12 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, καθώς και της 4ης Ιουλίου 2013, Gardella, C-233/12, EU:C:2013:449, σκέψη 25). Πράγματι, ο υπήκοος αυτός δεν χάνει την ιδιότητα του εργαζομένου κατά την έννοια του άρθρου 45 ΣΛΕΕ επειδή απασχολείται σε διεθνή οργανισμό (απόφαση της 4ης Ιουλίου 2013, Gardella, C-233/12, EU:C:2013:449, σκέψη 26).

20 Συνεπώς, η κατάσταση της DW εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 45 ΣΛΕΕ.

21 Δεύτερον, όσον αφορά το ζήτημα κατά πόσον η εφαρμογή εθνικής ρυθμίσεως, όπως αυτή της υποθέσεως της κύριας δίκης, συνιστά εμπόδιο στην ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων, υπενθυμίζεται ότι όλες οι διατάξεις της Συνθήκης περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων σκοπό έχουν να διευκολύνουν, για τους υπηκόους της Ένωσης, την άσκηση πάσης φύσεως επαγγελματικών δραστηριοτήτων σε ολόκληρο το έδαφος της Ένωσης και απαγορεύουν τα μέτρα που θα μπορούσαν να αποβούν δυσμενή για τους εν λόγω υπηκόους, όταν αυτοί επιθυμούν να ασκήσουν οικονομική δραστηριότητα στο έδαφος άλλου κράτους μέλους (αποφάσεις της 16ης Φεβρουαρίου 2006, Rockler, C-137/04, EU:C:2006:106, σκέψη 17· της 16ης Φεβρουαρίου 2006, Öberg, C-185/04, EU:C:2006:107, σκέψη 14 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία· της 1ης Απριλίου 2008, Gouvernement de la Communauté française και gouvernement wallon, C-212/06, EU:C:2008:178, σκέψη 44, καθώς και της 21ης Ιανουαρίου 2016, Επιτροπή κατά Κύπρου, C-515/14, EU:C:2016:30, σκέψη 39).

22 Επομένως, διατάξεις οι οποίες εμποδίζουν ή αποτρέπουν εργαζόμενο υπήκοο κράτους μέλους να εγκαταλείψει το κράτος καταγωγής του προκειμένου να ασκήσει το δικαίωμά του σε ελεύθερη κυκλοφορία συνιστούν εμπόδια στην άσκηση της ελευθερίας αυτής, έστω και αν εφαρμόζονται αδιακρίτως της ιθαγένειας των οικείων εργαζομένων (αποφάσεις της 16ης Φεβρουαρίου 2006, Rockler, C-137/04, EU:C:2006:106, σκέψη 18, καθώς και της 16ης Φεβρουαρίου 2006, Öberg, C-185/04, EU:C:2006:107, σκέψη 15 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

23 Πράγματι, το άρθρο 45 ΣΛΕΕ έχει μεταξύ άλλων ως αντικείμενο να αποφεύγεται να τίθεται, χωρίς αντικειμενικό λόγο, σε μειονεκτικότερη θέση εργαζόμενος ο οποίος, κάνοντας χρήση του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας, απασχολήθηκε σε περισσότερα από ένα κράτη μέλη, από εργαζόμενο που εργάσθηκε καθ' όλη τη σταδιοδρομία του σε ένα μόνον κράτος μέλος (βλ., συναφώς, μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 7ης Μαρτίου 1991, Masgio, C-10/90, EU:C:1991:107, σκέψη 17, και της 21ης Ιανουαρίου 2016, Επιτροπή κατά Κύπρου, C-515/14, EU:C:2016:30, σκέψη 42).

24 Εν προκειμένω, από την ενώπιον του Δικαστηρίου δικογραφία προκύπτει ότι, κατά την εφαρμοστέα εθνική νομοθεσία, η εργαζομένη η οποία δεν ήταν εγγεγραμμένη ως υπόχρεη προς καταβολή εισφορών στην εθνική κοινωνική ασφάλιση κατά την περίοδο αναφοράς των δώδεκα μηνών λόγω του ότι εργάσθηκε σε θεσμικό όργανο της Ένωσης εξομοιώνεται με άτομο χωρίς επαγγελματική απασχόληση και της χορηγείται επίδομα μητρότητας ελάχιστου ποσού, καθοριζόμενου με τη μέση βάση των εισφορών που καθορίζεται στο οικείο κράτος μέλος, ενώ το επίδομα μητρότητας εργαζομένης η οποία εργάσθηκε καθ' όλη την επαγγελματική σταδιοδρομία της στο κράτος μέλος αυτό καθορίζεται βάσει των εισφορών κοινωνικής ασφαλίσεως που έχουν καταβληθεί στο εθνικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως κατά τη διάρκεια αναφοράς.

25 Συναφώς, επισημαίνεται ότι, ακόμη και αν η εφαρμοστέα εθνική νομοθεσία δεν εξαρτά την καθεαυτήν χορήγηση του δικαιώματος σε επίδομα μητρότητας από την προϋπόθεση ασφαλίσεως στο εθνικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, εντούτοις η εφαρμογή

των λεπτομερειών υπολογισμού του επίμαχου επιδόματος καταλήγει σε παρόμοιο αποτέλεσμα, δεδομένου ότι το ποσό της παροχής που χορηγείται σε εργαζομένη η οποία υπηρέτησε σε θεσμικό όργανο της Ένωσης είναι σημαντικά χαμηλότερο αυτού που θα μπορούσε να λάβει αν είχε εργασθεί στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους και είχε καταβάλει εισφορές στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως του κράτους αυτού.

26 Περαιτέρω, το Δικαστήριο έκρινε ότι εθνική ρύθμιση η οποία δεν λαμβάνει υπόψη, για τον υπολογισμό του ποσού των γονικών επιδομάτων, τις περιόδους απασχολήσεως υπό το κοινό σύστημα υγειονομικής ασφαλίσεως της Ένωσης δύναται να αποθαρρύνει τους υπηκόους κράτους μέλους να εγκαταλείψουν το κράτος αυτό για να αναλάβουν επαγγελματική δραστηριότητα σε θεσμικό όργανο της Ένωσης ευρισκόμενο στο έδαφος άλλου κράτους μέλους, καθόσον, αποδεχόμενοι θέση απασχολήσεως σε τέτοιο όργανο, θα στερούνταν της δυνατότητας να τύχουν οικογενειακής παροχής, χορηγουμένης βάσει του εθνικού συστήματος ασφαλίσεως ασθενείας, στην οποία θα είχαν δικαίωμα εάν δεν είχαν αποδεχθεί την ως άνω θέση απασχολήσεως (αποφάσεις της 16ης Φεβρουαρίου 2006, Rockler, C-137/04, EU:C:2006:106, σκέψη 19, και της 16ης Φεβρουαρίου 2006, Öberg, C-185/04, EU:C:2006:107, σκέψη 16).

27 Επομένως, εθνική ρύθμιση, όπως αυτή της υποθέσεως της κύριας δίκης, δύναται να εμποδίσει και, ως εκ τούτου, να αποθαρρύνει την άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας εκτός του οικείου κράτους μέλους, ανεξαρτήτως του αν πρόκειται για άλλο κράτος μέλος ή για θεσμικό όργανο της Ένωσης ή για άλλον διεθνή οργανισμό, καθόσον, αποδεχόμενη την εν λόγω θέση εργασίας, η εργαζομένη, η οποία προγενέστερα ή μεταγενέστερα ήταν ασφαλισμένη στο καθεστώς κοινωνικής ασφαλίσεως του οικείου κράτους μέλους, λαμβάνει, βάσει του καθεστώτος αυτού, παροχή ποσού σημαντικά μικρότερου από αυτό που θα ελάμβανε αν δεν είχε κάνει χρήση του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας.

28 Επομένως, η εθνική αυτή ρύθμιση συνιστά εμπόδιο στην ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων το οποίο απαγορεύεται, κατ' αρχήν, από το άρθρο 45 ΣΛΕΕ.

29 Η διαπίστωση αυτή ουδόλως ανατρέπεται από το επιχείρημα που προέβαλε η Λεττονική Κυβέρνηση ότι οι προσωρινές παροχές, όπως το επίδομα μητρότητας, δεν μπορούν να δημιουργήσουν μείζον εμπόδιο κατά τη λήψη της αποφάσεως του εργαζομένου να αποδεχθεί θέση εργασίας σε θεσμικό όργανο της Ένωσης ή στο έδαφος άλλου κράτους μέλους εκτός του κράτους καταγωγής του. Συναφώς, αρκεί η υπενθύμιση ότι το εμπόδιο στην ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων δεν εκτιμάται υπό το πρίσμα της βιωσιμότητας της επίμαχης παροχής. Πράγματι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, τα άρθρα της Συνθήκης περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων συνιστούν θεμελιώδεις διατάξεις της Ένωσης και κάθε εμπόδιο στην ελευθερία αυτή, έστω και επουσιώδες, απαγορεύεται (απόφαση της 15ης Φεβρουαρίου 2000, Επιτροπή κατά Γαλλίας, C-34/98, EU:C:2000:84, σκέψη 49).

30 Για να δοθεί ολοκληρωμένη απάντηση στο αιτούν δικαστήριο, πρέπει, τρίτον, να εξετασθεί η τυχόν ύπαρξη δικαιολογήσεως του εμποδίου στην ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων.

31 Συναφώς, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι μέτρο περιοριστικό των διασφαλιζόμενων από τη Συνθήκη θεμελιωδών ελευθεριών δικαιολογείται μόνον εφόσον επιδιώκει θεμιτό σκοπό που συνάδει με τη Συνθήκη και τηρεί την αρχή της αναλογικότητας. Επομένως, το μέτρο αυτό πρέπει να είναι κατάλληλο για να διασφαλίσει την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού και να μην υπερβαίνει τα αναγκαία για την επίτευξη του σκοπού αυτού όρια (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 16ης Φεβρουαρίου 2006, Rockler, C-137/04, EU:C:2006:106, σκέψη 22, και της 16ης Φεβρουαρίου 2006, Öberg, C-185/04, EU:C:2006:107, σκέψη 19 καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

32 Στο πλαίσιο αυτό, η Λεττονική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι η επίμαχη εθνική ρύθμιση της υποθέσεως της κύριας δίκης στηρίζεται σε λόγους γενικού συμφέροντος και το επίδομα μητρότητας, το οποίο θεμελιώνεται στην αρχή της αλληλεγγύης, θεσπίστηκε για τη διασφάλιση της σταθερότητας του

εθνικού συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως. Το σύστημα αυτό, του οποίου η αυτοχρηματοδότηση διασφαλίζεται δυνάμει του άμεσου συνδέσμου μεταξύ των καταβληθεισών εισφορών και του ποσού του χορηγούμενου επιδόματος μητρότητας, ευνοεί τη βελτίωση της δημογραφικής καταστάσεως.

33 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, καίτοι αμιγώς οικονομικής φύσεως λόγοι δεν μπορούν να αποτελέσουν επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος δυνάμενους να δικαιολογήσουν περιορισμό θεμελιώδους ελευθερίας την οποία κατοχυρώνει η Συνθήκη, εθνική ρύθμιση μπορεί εντούτοις να αποτελεί δικαιολογημένο εμπόδιο σε θεμελιώδη ελευθερία όταν υπαγορεύεται από λόγους οικονομικής φύσεως οι οποίοι επιδιώκουν σκοπό γενικού συμφέροντος. Συναφώς, δεν μπορεί να αποκλειστεί ότι κίνδυνος σοβαρής διαταράξεως της οικονομικής ισορροπίας του συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως μπορεί να συνιστά επιτακτικό λόγο γενικού συμφέροντος δυνάμενο να δικαιολογήσει παραβίαση των διατάξεων της Συνθήκης περί του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων (απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 2016, Επιτροπή κατά Κύπρου, C-515/14, EU:C:2016:30, σκέψη 53 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

34 Πάντως, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, στις εθνικές αρχές εναπόκειται, όταν λαμβάνουν μέτρο κατά παρέκκλιση αρχής που κατοχυρώνει το δίκαιο της Ένωσης, να αποδείξουν, σε κάθε περίπτωση, ότι το εν λόγω μέτρο είναι κατάλληλο για την επίτευξη του προβαλλόμενου σκοπού και ότι δεν υπερβαίνει τα αναγκαία για την επίτευξη του σκοπού αυτού όρια. Επομένως, οι δικαιολογητικοί λόγοι που μπορούν να προβληθούν από ένα κράτος μέλος πρέπει να συνοδεύονται από ανάλυση της καταλληλότητας και της αναλογικότητας του περιοριστικού μέτρου που λαμβάνει το κράτος αυτό, καθώς και των συγκεκριμένων στοιχείων που μπορούν να στηρίξουν την επιχειρηματολογία του. Βάσει τέτοιου είδους αντικειμενικής, λεπτομερούς και αριθμητικής αναλύσεως πρέπει να αποδειχθεί, με τη χρήση αξιόπιστων και συγκλινόντων δεδομένων με αποδεικτική ισχύ, ότι υφίστανται πράγματι κίνδυνοι για την ισορροπία του συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως (απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 2016, Επιτροπή κατά Κύπρου, C-515/14, EU:C:2016:30, σκέψη 54).

35 Εν προκειμένω, επιβάλλεται όμως η διαπίστωση ότι τέτοια ανάλυση δεν υπάρχει. Πράγματι, στις γραπτές παρατηρήσεις που υπέβαλε ενώπιον του Δικαστηρίου η Λεττονική Κυβέρνηση προέβαλε απλώς γενικά επιχειρήματα, χωρίς ωστόσο να προσκομίσει συγκεκριμένα αποδεικτικά στοιχεία τεκμηριώνοντα την επιχειρηματολογία της περί του ότι η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης εθνική ρύθμιση δικαιολογείται από λόγους γενικού συμφέροντος. Όσον αφορά την προβαλλόμενη δικαιολογία η οποία αντλείται από την ύπαρξη άμεσου συνδέσμου μεταξύ των καταβληθεισών εισφορών και του ποσού του χορηγούμενου επιδόματος μητρότητας, δεν μπορεί να γίνει δεκτή δεδομένου ότι η χορήγηση του επιδόματος αυτού καθεαυτό δεν εξαρτάται από καμία υποχρέωση καταβολής εισφορών.

36 Κατά συνέπεια, και λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων της ενώπιον του Δικαστηρίου δικογραφίας, δεν δικαιολογείται το επίμαχο στην υπόθεση της κύριας δίκης εμπόδιο στην ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων.

37 Δεδομένου ότι διαπιστώθηκε ότι η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης εθνική ρύθμιση δεν συνάδει με την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων την οποία διασφαλίζει το άρθρο 45 ΣΛΕΕ, παρέλκει η απόφανση επί της ερμηνείας του άρθρου 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ (απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2016, Adrien κ.λπ., C-466/15, EU:C:2016:749, σκέψη 37).

38 Λαμβανομένων υπόψη του συνόλου των προεκτεθέντων, στο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 45 ΣΛΕΕ έχει την έννοια ότι δεν επιτρέπει ρύθμιση κράτους μέλους, όπως αυτή της υποθέσεως της κύριας δίκης, η οποία, για τον καθορισμό της μέσης βάσεως των εισφορών κοινωνικής ασφαλίσεως που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του ποσού του επιδόματος μητρότητας, εξομοιώνει τους μήνες της περιόδου αναφοράς κατά τους οποίους το οικείο πρόσωπο εργάσθηκε για θεσμικό όργανο της Ένωσης και δεν ήταν ασφαλισμένο στο καθεστώς κοινωνικής ασφαλίσεως του κράτους μέλους αυτού με περίοδο μη απασχολήσεως και εφαρμόζει ως προς αυτούς

τη μέση βάση εισφορών του εν λόγω κράτους μέλους, όπερ συνεπάγεται σημαντική μείωση του ποσού του χορηγούμενου στο πρόσωπο αυτό επιδόματος μητρότητας σε σχέση με το επίδομα που θα μπορούσε να λάβει αν είχε ασκήσει επαγγελματική δραστηριότητα μόνο σε αυτό το κράτος μέλος.

Επί των δικαστικών εξόδων

39 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δέκατο τμήμα) αποφαίνεται:

Το άρθρο 45 ΣΛΕΕ έχει την έννοια ότι δεν επιτρέπει ρύθμιση κράτους μέλους, όπως αυτή της υποθέσεως της κύριας δίκης, η οποία, για τον καθορισμό της μέσης βάσεως των εισφορών κοινωνικής ασφαλίσεως που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του ποσού του επιδόματος μητρότητας, εξομοιώνει τους μήνες της περιόδου αναφοράς κατά τους οποίους το οικείο πρόσωπο εργάσθηκε για θεσμικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και δεν ήταν ασφαλισμένο στο καθεστώς κοινωνικής ασφαλίσεως του κράτους μέλους αυτού με περίοδο μη απασχολήσεως και εφαρμόζει ως προς αυτούς τη μέση βάση εισφορών του εν λόγω κράτους μέλους, όπερ συνεπάγεται σημαντική μείωση του ποσού του χορηγούμενου στο πρόσωπο αυτό επιδόματος μητρότητας σε σχέση με το επίδομα που θα μπορούσε να λάβει αν είχε ασκήσει επαγγελματική δραστηριότητα μόνο σε αυτό το κράτος μέλος.

(υπογραφές)